

Ediční zpráva

Kniha obsahuje čtyři Šrámkova díla, která zde uveřejňujeme podle tisků pocházejících z rozmezí let 1911–1926. Principy, jimiž se řídila ediční příprava, samozřejmě jsou ve všech případech shodné, a pokud jde o jazykové záležitosti, obrací se tato příprava k materiálu rovněž v podstatě shodnému a individuálně zčásti odlišenému, hlavně podle literárně druhového uplatnění (poezie, próza, drama) a podle doby vzniku. Šrámek reflektoval své jazykové vyjádření, zvláště ve vyšších vrstvách řeči, a zajímal se také o názory odborníků na jazykovou kulturu umělecké literatury. Obojí zřejmě patřilo k důležitým hnacím silám ve vývoji jeho jazyka (jehož základy spočívají na spisovném a básnickém úzu z konce 19. stol.), obojí možná také přispělo k tomu, že se v autorově projevu leckdy těsně stýkají, nebo se alespoň nevyklučují různé formy či představy o spisovné správnosti, co do historické proveniencí a platnosti odlišné. Dnešnímu čtenáři tedy některé prvky Šrámkovy umělecké řeči vůbec nepřipadají neobvyklé, a hned vedle nich naráží na úkazy, které hodnotí jako nesoulad se spisovností, jako knižnost, archaismus, výlučnost, nebo třeba i jako nesprávnost.

Žádné takovéto hodnocení s konečným verdiktem patřičnost : nepatřičnost nemohlo být součástí ediční práce s básnickým jazykem, protože to by znamenalo nepřípustné zasahování do jeho dané individuální struktury. Naším úkolem naopak bylo natolik zachovat autorovo zacházení s jazykem (byť nevždy stejné a ve výsledcích třeba i rozkolísané), nakolik odpovídá danostem a možností češtiny i jejích historicky vývojových proměn a nakolik jsme ho jako spisovatelův úmysl a záměr mohli poznat. Největší a nejspíš očividná pohyblivost je v hláskové délce (což vůbec není specifikum Šrámkovo), kde jednou musíme tolerovat kolísání mezi dvěma možnostmi, jindy rozchod s kvantitou podle dnes spisovné normy přípustnou. V slovesných tvarech je to např.: nahledne – nahlédne, obhlédne, ohledne se – ohlédnou se, pohledne – pohlédne, poohledne, rozhledl – rozhlédl, vyhlédne, vzhledne – vzhlédne, vánek láská, nalezá, nápodobiti, nepovším, ocitá se, pachal, pelaší, postříknou, poláská, provlikovala se, rozkvetal, ržal, sahl si, sklaněti se, upěla, úzounlinký, vlékl, všíml si, vzdýchl, vztahne, vztýčí se, zastenati, zablyští, zadychává se, hlas zalehá, zpoličkovati, zmirňuje; v ostatních slovech: blížní, blýštící se, dálší, doličkovatý obličej, družička, chmurně, izvoščík, jízva, lýrou, množství jmen, myšlenka – myšlénka, nalehavě, namahavě, nápodobeniny, napovědi, pivovárský, poprve, prášník, přiletlý, rozčilení, růměnc, saňky, gen. slezu, spasný nápad, nad jedním splavkem, škrabe se, trošíčku, tůze hloupý, s tvrdošijností, do všech uhlů, upěnlivý – úpěnlivý, upěnlivost, užlabina, výžle, vztýčen, zásůvka, zátylí – zátylí, zpovzdálí, žadostníci. Odchylek obdobného typu v kvalitě hlásek nacházíme mnohem méně (např. čtyrlístek, v hmoždíři – výstřely hmoždýřů, mlčelivý, někňuba, odvěřa, pápeřím hvězdným, podleštka – podléšťka, ze slunečného světla, štouchne, vlaštovka – vlašťovka, vojanský, záslonka, zdrželivě, zmene-li si. Neběžné či z dnešního hlediska nesprávné (spisovnosti odporující) tvary v Šrámkově tvarosloví jsou úkazem poměrně vzácným, ať jde o tvary jmenné (dlaněma – dlaněmi, u tvých noh, pod nohami, na svých silných rukách, rtoma, za horama, od kaprále, na kladách, ze čtyř – ze čtyř, po čtyrech – po čtyřech, všema čtyrma, ke snídání, stupnice pocitův, věčně věkův, vaše rodiče, Olgina maman, pomale, tím snáže), popřípadě dané pojmáním shody (pruské koně), ať o tvary slovesné (např. beřu – běře, odpustme si, vymyslils si to, protože bys se smála, jsi se přilepila, jako by jsi pozamykal), které lze někdy v próze – např. při odsouvání koncového -l u přičestí min. (leh si, narost, pad, řek bys, styd, zdvih, zrud) – hodnotit jako styk s hovorovým

územ. Sama hovorovost, zasahující hláskosloví, tvarosloví i lexikon (pámbu, pánbu, jesli, eště, voči, vodříkala, katezismus, vemeš, tam je pěkný trávy, požehnání skorem jediný, k nám chudejm, malovaný děti, mléka dobrýho, tomu hodnému pánovi, u těch pražskejch, hejbejte se, abysme nezdržovali, holt), má v Šrámkově jazyce ponejvíce vykázaný jen specifické funkce, např. tam, kde se tendenční básně Modrého a rudého ohlížejí po poetice lidové a pololidové písni, nebo v replikách Léta při charakteristice vedlejších postav jako prostých vesničanů vedle intelektuálské společnosti ostatní. Dotyk se staršími, mnohdy již odeznělými vyjadřovacími zvyklostmi, které si Šrámek osvojil díky svým jazykovým východiskům nebo pozdějším studiím purizujících a estetizujících lingvistických výkladů, nejnápadněji se projevuje ve vazbách, např. při používání předložky v s ak. na místě, kde zpravidla stojí do s gen. (nahlíží v telegram, odskočí v stín), v dosti vysoké frekvenci různých genitivů předmětových (nečinil jsem nároků, nemá predikátu, běře do obou rukou rybízu, dosáhnouti unikajícího snu) nebo při zřídka uplatnění instrumentálu srovnávacího (on už jen raněným ptákem poletuje).

Je jenom velmi málo případů, kdy přestáváme respektovat autorovo vyjádření a dílčím způsobem do jeho jazyka zasahujeme, – odstraňujeme např. staré zvyklosti písemného projevu, jež se v mluvené řeči za časů Šrámkových už neozývaly, jindy napomáhající významové preciznosti nebo směřující ke shodě s dnešní praxí při skloňování cizích vlastních jmen. Tak píšeme feminina typu kost s koncovým -t bez ohledu na to, zda tam -t původně bylo (např. sladkost), nebo zda bylo slovo psáno s -ť (hořkost, kořist, pelest), popřípadě zda užití kolísá (např. kost – kostě). Obdobně bez ohledu na pravopis Šrámkův píšeme všude chuť, nechuť, nazpaměť, pouť a ponecháváme ojedinělé odpovědi. Zavádíme modlicí (m. modlící) kniha a pod slídícím (m. pod slídícím) čenichem, také genitiv Heina (m. Heinea). Dílčím zásahem do jazyka jsou mimoto i naše úpravy vokalizovaných předložek se, ze a předpon se-, ze- (viz dále) a ojedinělého domu na domů. Naproti tomu všechny případy zahrnující úpravy délky i – í u zájmen osobních a přivlastňovacích podle dnešních mluvnických pravidel (ji – jí, pro ni – s ní, k vašim – s vaším, jejich – jejích) stejně jako psaní -ě, -ně v tvarech zájm. já (mě – ke mně) už za zásah do jazyka považovat nemůžeme. Generálně opravujeme pravopis Šrámkových děl tam, kde tím pouze převádíme daný text do dnešní ortografie (viz Pravidla českého pravopisu, 1993), aniž se přitom dotýkáme vlastních fenoménů jazykových. Týká se to užívání jednoduchých i zdvojených hlásek včetně i – y (píšeme např. napjatý, sepjatý, upjatý, vypjal, zapjata m. napiatý, sepiatý, upiatý, vypial, zapiata; fuksie m. fuksije, študie m. študije; lehtaly, podpatky m. lehtaly, podpadky; měkkýši, rozzlobil, viníka m. měkýši, rozlobil, vinníka; zúmyslně m. zúmyslně; strhl jej s sebou m. ...s sebou, vedl s sebou m. vedl sebou; stali se přáteli m. ...přátely; jestli, nežli m. jest-li, než-li). Hlavní část našich oprav spadá do dvou velkých skupin, jak to odpovídá četnosti jednotlivých typů změn v českém pravopisu z posledního půlstoletí.

Jedním takovýmto čteně obsazeným blokem je psaní slov přejatých, kde se vedle Pravidel řídíme též Akademickým slovníkem cizích slov, d. 1–2 (1995). Píšeme např. alotria, bagatelizujíc, blůza – blůzička, cigáro, dezertér, dres, drezovat, fantazie, filozof, filozofovat, fyzicky, garnizonní, grimasa, gymnázium, hurá, katedra, korzo, kóta, meluzína, mezanin, monstrozní, necesárie, nervózní, nivó, parfém, pasažér, patetický, pauza, penze, penzista, pozér, refrén, remíza, rezervista, rezignující, rytmický, sonáta, sympatizovat, toaleta, yzop, žaluzie (m. allotria, bagatellizujíc, blusa – blusička, cigaro, deserter, dress, dressovat, fantasie, filosof, filosofovat, fysicky, garnissonní, grimassa, gymnasium, hurrá, kathedra, korso, kota, meluzina, mezzanin, monstrosní, necessarie, nervosní, niveau, parfum, pasažer, pathetický,

pausa, pense, pensista, poseur, refrain, remisa, reservista, resignující, rytmický, sonata, sympatisovat, toileta, ysop, žalusie). Zavádíme psaní ad acta, a` propos, ponecháváme Šrámkovo psaní k cigánům, dragóni, revanžoval se, z ridiculu a v návaznosti na Šrámkův pravopis slov balón, perón, kanon – kanón zavádíme délku i v slovech babylónský, flakón, kanón, lampián, pavilónek, pelargónie, vagón, avšak ponecháváme krátkost v aroma, garnizonní, patrona; ferialisté. Výrazy vojenského slangu píšeme feldvébl, komandýruje, revoltýruje (m. feldwebl, komandiruje, revoltiruje).

Druhou velkou skupinou oprav, kde četnost případů odráží vysoce frekventovaný typ obecných zásahů do českého pravopisu z poměrně nedávné doby, je odstraňování hranic slov v písmu ve prospěch jednoslovného psaní, čímž se prakticky prezentuje pojetí, že jde o spřežkový svazek více slov znamenající samostatnou lexikální jednotku. Píšeme tedy: baže, budižničemu, bůhví kde se toulaly, byli bůhvíkde, cože, doběla, doopravdy, doslova, jaképak, jářku, jenjen, jenomže, Ježíšmarja, kdeže, kdoví čím by byla, koneckonců, kupředu, kvečer se probudil, kvůli jednomu, nebylo nablízku nikoho, udržeti se načas, nakonec, naneštěstí, je jí nanic, naoko se zasmál, naplano zaprotestoval, je napolovic pánem, naprázdno, například, naráz se rozplakali, natisíckrát opakované, navěky pohřbíval, nesvým hlasem, odmalička, poprvé, podruhé..., zašeptal potichu, právěže, prokristapána, pročže, proboha, jednou provždy, přičemž poplácal, hovoří shůry, jen taktak, takzvaný, tamodtud, tamta růže, tichotiše, tumáš, užuž, vbrzku, roztrhlo se vpůli, přišel vnavečer, vstoje, všehovšudy, vzápětí, zadruhé, zamlada, zanic bych nesvedl, zatímco, vzítí zavděk, zblízka popatřit, nenapadlo mu ani zdaleka, zdola na náměstí zazněly, oddychuje zhluboka, jednou zvečera aj.; s ohledem na kontext však ponecháváme z prava leva, po sté a první apod. V psaní předpon s-, z- se řídíme Pravidly; při úpravách častější je změna s- na z- (např. hrozně ho zbili, zhasnout, zkrřivit, zlézat skálu, zprovodil ze světa, nezúčastněně m. ...sbili, shasnout, skřivit, slézat..., sprovodil..., nesúčastněně). Jak už bylo uvedeno, opravu provádíme i u vokalizovaných předpon (píšeme např. zesládla, zešeřilo se, nezesmilníš m. sesládla, sešeřilo se, nesemilníš). Ponecháváme svečeřivající se a nehledíce k autorovu kolísání svadlý – zvadlý píšeme všude zvadlý. Dlouho už nepraktikovaná pravidla pro významově rozlišené užívání genitivních předložek s a z, jimiž se Šrámek ještě řídil, opouštíme a ponecháváme v souladu s Pravidly s jenom tam, kde jde o pohyb po povrchu nebo shora dolů, všude jinde zavádíme z. Neměníme Šrámkovo psaní bůh s malým písmenem (zcela ojediněle je zavádíme místo Bůh), píšeme dohromady pánbůh (i skloňované pánaboha atd.), též v interjekci, neurčitém zájmenu a pozdravu (proboha, bůhvíco, spánbíčkem). Ve spojení s býti (teď tu buď s pánembohem) respektujeme význam společenství a ponecháváme oddělenou předložku. Slova Pán, Panna (Maria) znamenající náboženskou představu píšeme pro zřetelné obsahové vymezení s velkým písmenem, i když tu Šrámek užívá malého. Zkratky rozepisujeme u jmen světců (svatého Aloisa m. sv. Aloisa, jít se vyzpovídat k Svatému /m. k sv./ Jindřichu) a u akademických titulů, popř. skloňovaných (doktore Starý m. dre Starý, profesoru Cerhoňovi m. prof. Cerhoňovi); ponecháváme taková zkratková označení, která se zpravidla nerozvádějí (např. atd., c. k. notářství). Číselné údaje vyznačené číslicemi většinou vyjadřujeme slovně číslovkami (např. sedm /m. 7/ hodin, osmnáct /m. 18/ let, v druhém /m. v 2./ dějství, mezi pátou a šestou /m. 5. a 6./ hodinou). Číslice ponecháváme jen tam, kde to má osobitou platnost (např. na konci jazykově a pravopisně nedovedného Andělina dopisu, zde na str. 244: dnes je to 62 dni).

Šrámkovo kladení čárek se z dnešního hlediska leckdy jeví jako nadbytečné (např. čárka před nevětným srovnávacím jak, než). I když víme, že to je aplikace běžné

starší zvyklosti, přihlížíme i k tomu, že Šrámkova výpověď zpravidla vzniká pouhým volným přiřazováním drobných několikaslovních celků, což se pak promítá i do větné intonace, kterou toto interpungování také zpřítomňuje. Čárku doplňujeme pouze tam, kde se jeví jako syntakticky nutná, kde má smysl vytýkání nebo vyznačuje vylučovací poměr. Nejsložitější byla úprava veškeré interpunkce v prozaickém textu Stříbrného větru, a proto o ní pojednáváme ve zvláštní partii věnované zde tomuto románu. Zjevné chyby tiskové (např. I jeho oč /m. oči/ zářily) běžně opravujeme, aniž to zde registrujeme. Zvláštní emendace, povětšinou prováděné podle jiného znění textu, jmenovitě uvádíme v následujících stručných zprávách o specifikách ediční práce s jednotlivými zde publikovanými díly Šrámkovými.

Básnickou sbírku MODRÝ A RUDÝ tiskneme podle 2. vyd. z 1911, které představuje počtem básní nejrozsáhlejší podobu díla a jeho verzi konečnou (do tehdy, dokud se autor k této sbírce jako k celku vůbec hlásil). Otiskujeme ji kompletně i s dvěma staršími básněmi, které sem Šrámek nově přeřadil ze své první sbírky Života bído, přec tě mám rád.

Ve čtyřech případech neoznačujeme báseň titulem, který má v uvedeném tisku, nýbrž nadepisujeme ji podle autorova definitivního přejmenování, které se pak stalo i čtenářsky běžnější. Jde o skladby:

str. 14 Rukování (m. pův. Už nám nastal den),

str. 18 V garnizonním vězení (m. pův. Bylo nás tam třicet šest),

str. 33 1866 (m. pův. Postýlku pěknou jste ustlali, 1866–1906),

str. 34 Raport (m. pův. Na levém křídle a poslední).

Zvláštní emendace jsme provedli na str.: 18 (V garnizonním vězení, v. 3): v malých dírách (podle 1. vyd.) m. v malých dirách; 20 (Přišel mne pan lajtnant navštívit, v. 13): Podívej, hlupáčku, – říkal (podle 1. vyd.) m. ...hlupáčku, říkal; 26 (Šest já synů porodila, v. 31): s mého srdce kořeny (podle 1. vyd.) m. z mého srdce kořeny; 31 (Vštěp si každý do palice, v. 5): samí mrzáci (podle 1. vyd.) m. sami mrzáci; 32 (Vštěp si každý do palice, v. 36): die Schöpse m. die Schepse.

Osobitý, téměř dvacetiletý textový vývoj románu STRÍBRNÝ VÍTR skončil s 2. knižním vydáním díla (1920) a to rovněž představuje základní znění pro naši edici. Ponecháváme tu – shodně se všemi edicemi počínaje 10. vyd. z 1954 – také nový autorův doslov, který má nespornou dokumentární hodnotu.

Zvláštní rozvahu při ediční přípravě bylo nutno věnovat interpunkci. Jak už bylo uvedeno, Šrámkovo zdánlivě nadměrné kladení čárky jistě vyplývá z dobového úzu, souvisí však i s tím, že intonační linie a významová výstavba věty často má u Šrámka za základ prosté přiřazování či přistavování drobných celků (s různou platností syntaktickou), které mnohdy nejsou uváděny do těsného svazku jednotící myšlenkově logickou osnovou. S přihlédnutím k tomu nejeví se pak četné užívání čárky – zejména před slučovacím a – jako nadbytečné a edice tuto interpunkci ponechává (jako je tomu např. v souvětí: Matka před ním schovávala hochu, prosila a prosila, a v jejím hlase bylo tolik úzkostné něhy...).

Rovněž podle dobových zvyklostí odděluje Šrámek čárkou příslovečné určení se spojkou jak, jako, avšak užití interpunkce tu nejednou závisí na tom, aby příslovečné určení bylo obsahově ve volnějším vztahu ke kontextu, což má i souvislosti intonační. (Těsnější a volnější vztah výrazů s jako může ilustrovat následující souvětí na str. 217, 28–30: Slunce se zrcadlí v něm jako v řece a on je šťastný a nepřemýšlí o svém štěstí, jako plynoucí vlna, poletující vážka, odpočívající veslo.) Co je obsaženo v

Šrámkově rozhodování při volbě čárky, snažíme se uplatňovat jako direktivu při úpravách v edici.

Ve vyznačování řeči přímé a polopřímé je ve výchozím textu značná nejednotnost a nedůslednost. Přímá řeč je většinou doprovázena pomlčkou na začátku a často též na konci promluvy; uvozovací věta vložená do přímé řeči nebývá zpravidla signalizována zvláštní interpunkcí. V menším počtu případů (přímá řeč uprostřed vyprávěčského odstavce) je užíváno též uvozovek. Někdy ovšem není přímá řeč zjevně vyznačena rozdělovacími znaménky, a naproti tomu je jindy i polopřímá řeč uvedena pomlčkou nebo uvozovkami. Částečné stírání hranic mezi partiiemi vyprávěčskými, polopřímou a přímou řečí jistě patří k uměleckému charakteru díla; protože však interpunkční praxe v těchto partiích výchozího tisku působí až chaoticky, rozhodli jsme se uvést toto vyznačování do souladu s dnešními zvyklostmi. Přímou řeč označujeme tedy všude uvozovkami, polopřímou řeč graficky neodlišujeme. Tak je tomu např. v následující partii na str., ř. 52,10–52,18:

Otec si ani není vědom proč, ale ocitá se náhle v rozpacích.

– Jdi si na půl hodiny ven, – poroučí Jeníkovi.

– Ne, Jeníkovi prý se nechce.

Poroučí znova, rozkřikuje se.

– Ne, nepůjde.

– A pročže nepůjde?

– Zuby rozbolely, povídá hoch a dívá se přitom otci do očí se zcela zřejmou posměšností.

V prvé a poslední z pěti vět uvozených pomlčkou jde zřejmě o přímou řeč, kterou označujeme uvozovkami („Jdi si na půl hodiny ven,“ poroučí...; „Zuby rozbolely,“ povídá...), v ostatních případech jde o polopřímou řeč, kterou graficky neodlišujeme. Uvozovky doplňujeme i v řadě dalších případů, kde forma jazykového vyjádření vystihuje přímou řeč a kde jde skutečně o jedinečně realizovanou promluvu, nikoli o obvyklý výrok, který má uvnitř epického vyprávění hodnotu citátu, nebo o myšlenku postavy, vyjádřenou ve formě přímé řeči. Uvozovkami označujeme přímou řeč i tam, kde se prolíná s polopřímou, aniž jsou tyto dva typy interpunkčně rozlišeny s důsledností. Tak je tomu např. na str. 211,27–212,7; veškeré zde tištěné uvozovky jsou až výsledkem ediční přípravy:

Řekl to, ani se nezačervenal. Přivřeně oči hleděly naň ještě posměšněji. Jak to? Píše snad už básně? Píše. „Oh! Oh!“ udělala. „A jaké?“ „Všelijaké. Podle – nálady ... vlastně podle toho, co se v životě přihodí.“ „Ale – ale!“ zavrtěla směšně hlavou, „a hodně se přihodilo?“ Ratkin zůstával úplně klidným, kdežto ona stala se náhle poněkud nejistou. „Ale, božíčku, pak to ještě nakonec budou nějaké velkolepé básně!“ řekla, ale posměšný tón jí jaksí selhal. „Nevím,“ odpověděl klidně a pokrčil rameny. A možno si některou přečíst? Ano, má jednu u sebe. Napsal ji tady v Mírově ... a ... vztahuje se na něco, co se stalo nepříliš dávno. Vyhál notes z kapsy, listoval v něm okamžik a pak jí podal. „Tady,“ řekl.

Zvláštní emendace, řídící se téměř všude zněním 1. vyd., provedli jsme na str., ř.: 46, 17 čtyřicetiletý m. 40letý; 52, 28 zalýkající se m. zatýkající se; 61, 6 krev... hučí m. ... huší; 68, 9 okrádala ji m. okrádala jí; 96, 15 světla, i hukot m. světla, hukot; 96, 18 Chodil také rád m. ... rad; 137,8 snad nějaké m. snadně jaké; 138,21 všechno, a opět m. všechno a opět; 139, 9 můžu říct m. může říct; 141, 31 neprotestuje! napadlo mu. m. neprotestuje, napadlo mu!; 142, 14 alotria, dála-li se m. alotria, dálo-li se; 145, 16 začni si něco s babami m. ... něco babami; 165, 31 zapáchla. m. zapáchla!; 175, 12 zavřel oči m. zavřel očí; 198, 6 se mi to... přihází m. ... přichází; 199, 18 zpustlý větrný m. zpustlý, větrný; 225, 20 tam zapomněl. m. tam zapomněl?; 230, 26

přistupuje k lidem m. vystupuje k lidem; 233, 31 jen na sebe m. jen sebe; 250, 2 dostal od ní m. dostál od ní; 262, 14 nezdá být m. nezdá byl; 271, 20 A pochopte m. A pochopíte; 276, 17 náhodou m. nahodou; 281, 1 Nesednete si? m. Nesedne si?; 286, 12 škoda; zlá m. škoda, zlá; 286, 13 dobrá m. dobra. Na s. 281, 5–10 je text od Můj hezký mecenáši po zatím neumřel?“ vtažen do předchozího odstavce.

Pro komedii LÉTO jsme zvolili za základní znění 1. knižní vyd. z 1915, které těsně navazuje na premiéru hry a po němž se už autor textem díla dále nezabýval. Zvláštní emendace byly provedeny na str., ř.: 346, 24 při pětadvaceti stupních m. při 25°; 359, 13 Je zářící, bílé letní odpoledne m. Je zářící, bílé, letní odpoledne; 390, 23 krásné bílé vlasy m. krásné, bílé vlasy. – Na rozdíl od výchozího tisku, kde nejsou jména některých jednajících postav uváděna vždy stejně (např. v 1. jedn. SKALNÍK, v 2. jedn. jednou JAN SKALNÍK, pak do konce naveskrz JAN) nebo jsou zkracována (např. Sl. R. místo SLEČNA RŮŽENA), uvádíme jména postav všude podle znění, jaké mají v úvodním soupisu osob (tam je např. uveden POSÍLÁK, zatímco v jeho jediném vystoupení v 1. jedn. je tištěno POSEL). O formální stejnost usilujeme také jinde, zejména v podobě a interpungování poznámek vložených do replik postav. Třetí vydání sbírky SPLAV, které bylo publikováno jako závěrečné oddíly shrnujícího souboru Básní v první řadě Šrámkových Spisů 1926, představuje konečnou autorskou verzi tohoto díla a stalo se základním zněním zdejší edice. Dva oddíly sbírky označujeme I a II, zatímco v Básních, které v oddílu I otiskují dřívější autorovu poezii, je Splav zařazen do oddílů II a III. Na několika málo místech se ukázalo potřebné odstranit zvláštní nedopatření. Provedli jsme to s ohledem na časopisecké nebo na obě předchozí knižní vydání, všimli jsme si také opravných zásahů A. M. Píši v jeho edici Šrámkovy poezie v Národní knihovně (Splav a jiné básně, 1963) a někdy vyplynula potřebná změna pouze z přihlédnutí ke kontextu věcnému nebo jazykovému. Zvláštní emendace byly provedeny na str., ř.: 405, 7–8 V poledním lese, kdo (podle 1. vyd.) m. V poledním lese kdo; 410, 12–13 Jak z ložnice by vyšel nejkrásnější paní, úsměvný,... sličný jítrem šel m. Jak... vyšel nejkrásnější paní úsměvný,... sličný, jítrem šel; 415, 12–14 by mne políbil, veliký stařec krásný, slávou stáří ostříbřen, od hor mi půjde vstříc (podle čas.) m. by mne políbil veliký stařec krásný,... mi půjde vstříc; 429, 7 jednou pláčí (podle 1. a 2. vyd.) m. jednou pláči; 429, 16 Sní o holubici (podle 1. vyd.) m. Sní o holubici; 467, 27–30 od vás také, dvojice po vyjítí mohou; odděleno do samostatné strofy (podle čas.); 480, 5 u jejích vrat m. u jejich vrat; 498, 5–8 po návrších, a černý vzadu, mýdlové bublinky oblak vypouští les m. po návrších a černý vzadu mýdlové... les.

Mojmír Otruba